

Tartalom :

Vagyongvizsgálat

Nyilvánosságra kerülnek

a nagyváradai törvényszék volt elnökének bizalmas feljegyzései a tiszzaeszlári perről

Elég a csodaszerekből,

melyek orvosi rendelet nélkül ártalmára vannak a betegeknek

Az aradi Magyar Párt

leépítette a Magyar Ház ötletet

A nyomoruság pikántériái

Fellendülés a munkanélküli fronton — Koldusok mindenfelé — Filozofál a sokk meg a faláb — Kiszurt szem, mint diploma

Nincs létjogosultsága

a közüzemek lenntartásának, melyeknek jövedelmezősége csak látszólagos

Kimegy az ondolás

Rádióhírek. Közgazdaság. Film. Utazás, ünülés.
Divat. Foto. Sport. Kosmetika.
Mosolyország stb., stb.

NŐI DIVATFELÖLTŐK LEGOLCSÓBBAN

PLESZ

központi ruhaáruházában kaphatók. Irányárak : L. 650, 750, 850.

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégebb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

HARISNYA

kötött szövött és rő-

vidáru-üzletemet

Str. Eminescu elejére

a Fehér Keresztépületébe helyeztem át.

Bogyó A.

Bármilyen vasuti jegy és bármilyen vizum

legelőnyösebb

A VAGONS-LITS-COOK

Utazási Világvállalat hivatalos menetjegyirodájában a Minorita-palotában.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az Erdélyi Élet kizárólagos romániai elárúsítója a „PALLAS” Lapterjesztő Vállalat C L U J.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Egész évre . . . 600 lei

Az egyes szám ára 20 lei

Ó-Romániában . 20 lei

Jugoszláviában 5 dinár

Csehszlovákiában 4 c. k.

Amerikában 1 évre 6. d.

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, félooldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők vagy bármelyik hirdető iroda utján is feladhatók. A hirdetések díja szövegeoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetem.-ként. Nyilttér rovatban 50 lei, szövegközi részben 32 lei a sordij. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb.

Szerk. és kiadóhiv.: ARAD, Str. Cloșca (Szent László-u.) 2. - Tel. 520.

Előfizetési árak egy évre: vá lalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Vagyonvizsgálat

Az államháztartás egyensúlyának biztosítása olyan országos és nemzeti érdek, amely mellett minden más szempontnak háttérbe kell szorulnia. Senki nem vonhatja ki magát az alól a kötelezettség alól,

hogy az állam rendjének biztosítására meg kell hoznia a megfelelő áldozatot. Megfelelő áldozaton viszont azt kell érteni, hogy ez az áldozat arányban áll az egyes polgár teherbíró képességével. Az egyenlő teherviselés elvének igazságos

érvényesítése csak akkor következhetik be, ha ez a teher úgy oszlik meg, hogy mindenki vállára egyenlő sullyal nehezedik.

A magas adó a szegény embert sokkal jobban sújtja, mint azt, aki nagy vagyonban dúsalkodik, mert olyan közszükségleti cikkeket drágít meg, amelyekről a szegény ember nem tud lemondani, viszont a gazdag ember sem tud annyival többet fogyasztani, hogy ez az adóemelés inkább őt érintse.

Az egyenlő teherviselés elve alapján nem így kell biztosítani az államháztartás egyensúlyát.

Nem a szegény ember vásárló erejét kell gyengíteni, amit a legszélesebb rétegekben érez meg az ipari és mezőgazdasági termelés csak úgy, mint a kereskedelem, hanem a

**Rögtön szépít a világhírű
»Margit«-crem
GEA-KRAYER TIMIȘOARA**

gazdag embereket kell elővenni, hogy a mostani válságos viszonyok között az eddiginél nagyobb arányban vegyék ki részüket az állam pénzügyi rendjének biztosításából. Mert — sajnos — a mostani gazdasági válság sem sujtja egyformán az embereket. Nagyon sokan vannak, akik ki tudták használni a háboru és a háboru után következett idők konjunkturáit. Nagy vagyonok gyűltek össze egyes helyeken, miközben a nagy tömegek egyre jobban haladtak az általános lerongyolódás felé. Ezeket a vagyonokat kell most az ország rendjének biztosítására igénybe venni. A vagyonérték emelkedésének szigorú megadóztatása az a mód, amellyel eredményt lehet elérni.

Meg kell vizsgálni, — de a volt miniszterektől kezdve le egészen a legkisebb pénzügyi agensig is —, hogy milyen eltulodások állottak be a vagyonokban. Meg kell vizsgálni, milyen vagyont gyűjtöttek azok, akiknek a háboru előtt semmijük sem volt, most pedig dúsgazdag emberek. És meg kell vizsgálni azt is, hogy a háboru előtti vagyonok milyen mértékben szaporodtak. Új vagyonok keletkeztek a háborus konjunkturák kihasználásából

azokat kell erélyes kézzel kötelességük teljesítésére kényszeríteni,

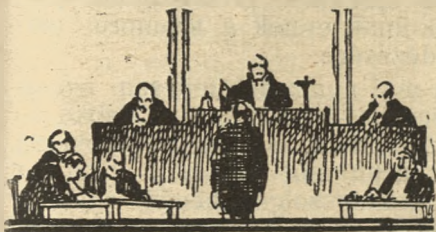
akik a borzalmas időkben vérből tudtak aranyat csinálni. Ennek egyetlen módja a vagyonérték emelkedésének adója. Ennek megvalósítása hozhat egyedül megnyugvást a mai szomorú helyzetben. Ennek érvényesítése tesz bizonyosságot az ország színe előtt, hogy mindenki a maga módjához képest veszi ki részét az országmentés nagy feladatából.

Nyilvánosságra kerülnek

a nagyváradi törvényszék volt elnökének
bizalmas lejegyzései a tiszaezslári perrel

A jövő évben félszázados évfordulója lesz annak, hogy egy tiszamenti faluban: Tiszaezsláron nyomtalanul eltűnt egy 15 éves parasztleányka, Solymosi Eszter, kinek neve csakhamar az egész világsajtót bejárta s az egész világ érdeklődését a jelentéktelen falu felé irányította. Eltűnése arra a napra esett, amidőn a tiszaezslári zsidók új hitközségi metszöt választottak, s e céfra több idegen zsidó fordult meg a községben. Miután a gyanus jelentések

egész sora arra mutatott, hogy a leányka eltűnésében az idegen zsidók részesek, megindult a bűnügyi nyomozás, amelyek során a tiszaezslári zsidó egyházi 13 éves fia:

Scharf Móric azt a megdöbbenő vallomást tette, hogy a templomajtó kulcsnyílásán keresztül látta, amikor az idegen zsidók egyike elvágta a leányka nyakát.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Igy indult meg a tiszaezslári per, amely másfél éven át a legnagyobb izgalomba tartotta az országot, sőt naponta foglalkoztatta az egész világsajtót is. Nagyobb izgalmat és érdeklődést bűnper nem váltott ki sem azelőtt, sem azóta, nemcsak Magyarországon, hanem — a Dreyfus-ügy kivételével — az egész világon sem. Nemcsak bűnügyi, hanem politikai és társadalmi vonatkozásban is kétségtelenül a nyolcvanas évek legnagyobb eseménye volt ez a bűnper, amelynek folyamán s annak eredményeként indult meg az a nagy antiszemita mozgalom, amely az ország határain is tulterjedt s egészen a nyolcvanas évek végéig tartott.

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek.

Vojtek gyógyszerertár

— **U. Éghy Ghyssa**, dr. Mensendieck-torna és mozgásművészeti kurzusai, Ortutay-palota. Beiratkozás déli 1 óráig.

— Minden cikkért írója felel. Az „Erdélyi Élet“ hasábjain belyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

Az egész művelt világ felfigyelt erre a fantasztikus vérvád mesére, amelyről azóta hatalmas köteteket irtak össze a múlt század és a jelenkor jogászai, hittudósai és szépirói. A közeljövőben jelennek meg *Bary* József volt kuriai bírónak is az emlékiratai a nagy perről. Ebből az alkalomból leközzöljük szószerint egy neves magyar író előzetes kritikáját, annak igazolására, hogy még ma is — amikor a tudomány mérföldes csizmákkal maga mögött felejtette a sötétség korszakát — akadnak érdemesebb munkára predesztinált emberek, — akik energiát pocsékolnak ennek a szomorú emlékü pernek tendenciózus felidezésére.

— „A tiszaezlári pert a mai nemzedék teljesen egyoldalú, ferde, téves beállításban ismeri, — ezzel kezdi a kritika. — Évtizedek óta úgy él az a köztudatban, mint egy középkorra emlékeztető boszorkányper, az ártatlanul üldözött zsidóság nagy martiriuma s a magyar igazságszolgáltatásnak sajnálatos botlása, szégyene. Számtalanszor olvashattunk — amidőn bünper valamilyen vonatkozásban szóba került — „gonosz, alaptalan, koholt vádról“ s arról, hogy a felmentő ítélet teljesen tisztázta a vádlottak ártatlanságát.

Pedig ezzel szemben az igazság az, hogy a felmentő ítélet csupán annyit állapított meg, hogy a vádlottak bűnösségére — a súlyos gyanúkok dacára — nincs elegendő, teljesen megnyugtató bizonyíték, de korántsem állapította meg, hogy Solymosi Eszter természetes halállal halt volna meg, s hogy nem bűncselekmény áldozata. Sőt ellenkezően, A legfelsőbb bíróság a m. kir. Curia ítéletében (B 1442—1884. sz.) megállapította, hogy a Tiszából kifogott idegen női holttestét az eltűnt Solymosi Eszter ruháiba azzal a céllal öltöztették fel, „hogy a gyilkosság kiderítésével foglalkozó közegek a hulla iránt tévedésbe ejtessenek“.

A tiszaezlári per körüli felderítéseket a zsidóság szu-gerálta be így a köztudatba sajtója és elsősorban Eötvös

— **Orvosi hír.** Dr. Kurzer Károly fogorvos rendelőjét áthelyezte Str. Iosif Vulcan (Kazinczy-u.) 4. szám alá, földszint.

— **Zamfirné Korányi Klára** zongoratanítását régi növendékek, új kezdők és haladók részére megkezdte Földes-palota, II. emelet.

Aradi bel- és külvárosi **magánházak-bérházak** adásvétele ügyében forduljon bizalommal a Petrán ügynökséghez, Arad, Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) 16.

— **Intelligens hölgyek és urak,** nyomtatvány és hirdetés szerzés céljából, fix és magas jutalék jövedelemmel, azonnal felvétetnek. Bővebbet lapunk kiadóhivatalában Szent László-ucca 2. sz.

Károly segítségével, aki husz évvel a pünper után megrendelésre megírta annak történetét közismert háromkötetes regényében.

Eötvös — akiről egyébként köztudomásu volt, hogy írásműveiben közölt adatai teljesen megbízhatatlanok, ebben a munkájában különösen sok valótlan, költött adatot hordott össze és lépten-nyomon a legkirivóbb ellenmondásokba kerül, amelyekről még írásművészetének kivételes gazdag eszközeivel sem tudja elterelni az olvasó figyelmét.

De ezenfelül Eötvös, aki a bünperben védőként szerepelt, a védőügyvéd elfogult, egyoldalú nézőpontjából írta meg a per történetét, amely tehát a szándékos felderítések-től eltekintve, már ez okból is nélkülözi a tárgyilakosság legkisebb mértékét is.

Jelzett munkájában Eötvös a bünperben eljár nyiregyházi kir. törvényszéket s annak elnökét, Korniss Ferencet elfogultsággal vádolta meg s különösen rendkívüli súlyosan támadta Bary József vizsgálóbíró működését, aki az akkor érvényben levő bünvádi eljárási szabályok értelmében ugy az előnyomozatot, mint a vizsgálatot végig vezette.

Bary József, aki Eötvös könyvének megjelenése idejében a nagyváradi kir. ítélőtábla bírója volt, a vádakra és támadásokra nem felelt, — magas birói állására tekintettel nem is felelhetett.

A magyar igazságszolgáltatásnak akkori vezetője Eötvös munkáját annak kétségtelenül nagy irodalmi értéke mellett is — az adatának valósága és igazsága szempontjából kellő értékre szállították le akkor, amikor közvetlenül a könyv megjelenése után Bary Józsefet, az ország akkor legnagyobb vidéki törvényszékének, a nagyváradi törvényszéknek elnökévé, majd utóbb kuriai bíróvá nevezték ki.

Saját kortársai előtt nem is volt szüksége a tiszaezlári per vizsgálóbírójának önmaga és ténykedése igazolására, mert hiszen ha csak ezredrésznyi igazság lett volna Eötvös állításaiban, nem emelkedhetett volna magas vezető birói állásba a liberális éra alatt olyan igazságügymiszterek kormányzása idején, aminők Szilágyi Dezső, Plósz Sándor, Erdélyi Sándor s utóbb Balogh Jenő voltak.

Az utókor, a történelem számára igazolásul azonban Bary József nyomban Eötvös könyvének megjelenése után megírta a tiszaezlári pernek hiteles igaz történetét a nyomozás és vizsgálat adatai alapján, ugy, amint azt az elfogultatlan bíró szemével látta. Ugy tervezte, hogy ha majd nyugdíjba vonul, könyvalakban kiadja emlékiratait. Ezt a tervét azonban nem válthatta be, mert még aktiv szolgálata közben 1915-ben váratlanul meghalt.

Halála után hozzátartozói a hátrahagyott emlékiratok kiadására az akkori háborus, majd az ezt követő forradalmi

— **Orvosi hír.** Dr. Székely László orvos a nemzetközi fogorvosi kongresszusról megérkezett, újból rendel.

időket nem látták alkalmasnak. 1920. év folyamán, amidőn a lezajlott proletárdiktatura reakcióképpen a zsidóellenes tetőfokát érte, az egyik antiszemita napilap felkérte a család egyik tagját, hogy az emlékiratokat közlés céljából engedje át. A család azonban azzal az indoklással, hogy az elhalt iránti kegyeletet sértené meg, ha az emlékiratokat bárki is a zsidóellenes izgatás céljaira akarná felhasználni, — azoknak átengedését megtagadta.

Talán sohasem, vagy legalább nagyon hosszú idő múlva kerültek volna nyilvánosságra a nagyértékű és rendkívül érdekességű emlékiratok, ha sorozatos provokálások, az elhalt Bary József emlékének sorozatos meggyalázása nem kényszerítik erre hozzátartozóit.

Pár év előtt — mint ismeretes — megjelent a „Magyar zsidó lexikon“, amely „Tiszaeszlári vérvád“ vezérszó alatt a legsúlyosabban megsértette Bary József emlékét, amidőn őt vizsgálóbírói működésében hivatali hatalommal való visszaéléssel és hamis tanúzásra való felbujtással rágalmazta meg. Ugyanez időben az „Egyenlőség“ közölte Scharf Móric emlékiratait, majd a „Temesvári Hírlap“-ban Faragó Jenő több tendenciózus és valótlán adatokat tartalmazó közleményben ismertette Eötvös nyomán a per rövidre összefoglalt történetét.

Ezekután egyik neves írónk tartotta szükségesnek, hogy regényt írjon erről a témáról egy liberális lapnak, amely meseszerűségben és valótlán koholt adatokban még Eötvös könyvét is túlszárnyalja. Ugyanekkor közölte a zsidó felekezet hetilapja Szabolcsi Miksa emlékiratait. Szabolcsi emlékirataiban megismétli Eötvös alaptalan vádjait és rágalmait Bary vizsgálóbíró ellen, aki szerinte „nem az igazságot, hanem a rituális gyilkosságot kereste“.

Ezekután — mint értesültünk — Bary József emlékiratainak közreadását sem halaszthatják tovább hozzátartozói s könyvalakban bocsájtják a nyilvánosság elé. A körülbelül 600 oldal terjedelmű nagy munka, amely egyszersmind hiteles adatokkal megerősített válasz Eötvös könyvének minden egyes valótlán állítására és koholt adatára, nem meseszerű leírását adja a pernek — mint Eötvös és Krudy — hanem a nyomozás és vizsgálat adataiból merített és dokumentumok egész tömegével alátámasztott történetét.

Végre tehát az évtizedek óta folyó történelemhamisítás és az Eötvös—Krudy-féle meseköltészet után a nyilvánosság elé kerül a pernek komoly, hiteles és igaz történelme s így

TÁTRAI KORNÉLIA **A NEVES HANGVERSENYÉNEKESNŐ**

és külföldön kiváló eredménnyel diplomált énektanár és zongora pedagógus a tanítást csoportokban és egyenkint megkezdi. Egyéni módszer abszolút bel-cantó kiváló légzési technika. Mérsékelt honorárium

Jelentkezések: Calea Banatului 1. (v. Asztalos Sándor-u. 1. sz.)

csak természetes az a páratlan érdeklődés, amely a könyv megjelenése hírére máris széles körben megnyilvánul.

A könyv megjelenésével egyidejűleg — mint értesülünk — a Bary család elhelyezi a Magyar Nemzeti Múzeum okmánytárába a nyomozás és vizsgálat iratainak még annak idején készült s a nyiregyházi kir. törvényszék által hitelesített másolatait s a végtárgyalás jegyzőkönyvét, továbbá a perben szerepet játszott dr. Székely Ferenc főügyészhelyettesnek (később koronaügyész, majd igazságügyminiszter) Bary vizsgálóbíróhoz a per folyamán írt leveleit.

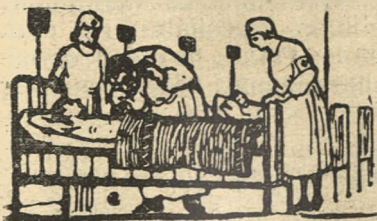
Igy mindenki meggyőződést szerezhet majd az emlékiratokban közölt összes adatok hitelességéről.

A nagy pernek tehát nincs vége. Egy félszázad után perujítás kezdődik, — nem a bíróság, hanem a történelem ítélőszéke előtt. Ehhez a kritikához pedig nem kell kommentár...

Elég a csodaszerekből,

melyek orvosi rendelés nélkül ártalmára
vannak a betegeknek

A közönség nagy tetszésével találkozott az „Erdélyi Élet” legutóbbi cikke, melyben a külföldi gyógyszerpecialitások túlságos favorizálásán ellen emeltünk szót. A mélyen

sujtott gyógyszerész-szakma és a betegek érdekét egyaránt szolgálja, ha az orvosok lehetőleg recept formájában írják elő az orvosságot. Így olcsóbb is, könnyebben beszerezhető, mégis a gyógyszerész többet keres rajta, mint a méreg-

drága külföldi gyártmányokon.

Az újsághirdetések azonban nap-nap után oly csodaszereket hirdetnek, — melyekért természetesen a lapok felelősséget nem vállalhatnak — amelyek minden betegség ellen használhatók s a megtévesztett betegek ezeket maguk kéri a gyógyszertárakban. Anélkül, hogy orvoshoz mentek volna, anélkül, hogy tudnák pontosan, mi a bajuk, anélkül, hogy az orvossal megállapíttatnák, hogy szervezetükre nem ártalmas-e a hirdetett csodaszer. Itt azután már súlyos, életbevágó hibák történhetnek. Legfontosabb egészségi szabály, hogy

*orvosi rendelet nélkül semmiféle gyógyszerhez
ne forduljunk, semmiféle hirdetésnek ne ülünk fel.*

Még akkor sem, ha szomszédunknak, vagy barátunknak esetleg egyszer már használt a csodaszer, mert nem bizo-

nyös, hogy a mi szervezetünk ugyanugy reagál-e, mint az övé. Anti neki használ, nekünk éppen ártalmunkra lehet.

A szerkesztőségünkbe érkezett levelek között egyik felhívta figyelmünket a „Radiumchema“ nevű specialitásra, melyet szintén több helyen hirdetnek, mint olyan csodaszert, amely harminc-egynébány különféle betegség ellen használ. Azt kérdezi olvasónk, hogy

ha tényleg olyan jó és hasznos ez a „Radiumchema“, akkor miért nem ajánlják az orvosok a betegeknek, miért kell azt újságban hangzatosan, sokat ígérően hirdetni.

Azt hozza fel a jóhiszemű olvasó, hogy miért nem hirdetik például a Neosalvarsant vagy Insulint, amelyeket pedig mindenhol alkalmaznak a gyógyászatban.

Ezekre a kérdésekre igazán nem könnyű megfelelni. A Neosalvarsant ilyen módon semmiesetre sem lehet a „Radiumchema“ és más csodaszerekkel összehasonlítani. Mégis tagadhatatlan, hogy van valami igazság olvasónk levelében.

Több orvost kérdeztünk meg ebben a tárgyban és nagyon különböző véleményeket hallottunk a „Radiumchema“ ügyében. Volt olyan orvos is, aki még nem hallott róla, volt, aki csupán a hirdetésekéből ismerte a nevét. Néhány szakembernek az a véleménye róla, hogy nem eléggé kipróbált csodaszert ahhoz, hogy általános orvosi használatba mehesse át. Cluj / Central University Library Cluj

Eszerint minden gyógyszert forgalomba hozatala előtt évekig kell a világ különféle klinikáin kipróbálni és csak azután lehet véleményt alkotni felőle. Pláne, ha olyan orvosságról van szó, amely állítólag harmincnél több betegség ellen alkalmazható.

Olyan orvost egyetlen egyet sem találtunk, aki betegeinek a „Rádiumchemát“ ajánlotta volna.

Miután a kérdés sok embert foglalkoztat és közérdekűnek mondható, a közeljövőben még több orvos szakvéleményt fogjuk kikérni ebben a kérdésben. (1.)

Vezérképviselőt és biz. Ierakat:

Hirschmann

ARAD,
Str. Gheorghe
Lazar No. 17.

Az aradi Magyar Párt

leépítette a Magyar Ház ötletet

Az „Erdélyi Élet“ volt az egyetlen organum, amely fel-emelte tiltakozó szavát néhány hónappal ezelőtt a Magyar Ház akció ellen. Amikor a Magyar Párt ez év tavaszán beharangozta ezt a mozgalmat, mindjárt megirtuk, hogy a mai válságos idők nem alkalmasak ilyenféle gyűjtések megindítására. Csak ábrándozó optimisták, a való helyzettől távol élő **fantaszták gondolhattak arra, hogy Aradon 2 és fél millió leit össze lehet hozni az ilyen időszakban vállalkozás részére.** De hiábavaló volt minden okos szó, hiába volt a mérsékelt intése, az ismeretlen okokból nekibuzdultak nem hallgattak senkire és semmire. Nagyhangu beszédekkel és ujságcikkekkel hamis hangulatot keltettek és sikerült is néhány vezető embert félrevezetniök. És megindult a jegyzési akció.

Felállították az irodát és várták a jó magyarokat. Azok pedig nem jöttek, mert nem jöhettek. Mert pénze még kenyérre sincs a szegény magyarságnak, nem hogy házra. Azután megindult az ügynökök hada és bejárta a várost. Azt már le sem lehet írni, hogy milyen válaszokkal utasították el őket. Az bizonyos, hogy a higgadtabbak megmosolyogták őket, a temperamentumosak pedig felháborodtak. A jobb sorsra érdemes ügynökök hosszú orral tértek vissza egyik napon úgy, mint a másikon.

Eladtak összesen 800 részvényt, 80 ezer leiért. Azután beszüntették a működést és feloszlatták a részvényirodát. Csufos kudarc. Mi szükség volt rá, senki sem tudja. Az elnöki tanács most a beugratott részvényesekre bizza, hogy afölött határozzanak, mi történjék az összegyűjtött pénzzel, illetőleg megmaradt részével! Mert hiszen a szervezés pénzbe került, az ügynökök fáradságát meg kellett fizetni! Költség és fáradság hiábavaló volt! A tömeg, a nép nem ugrott be. De

ki felelős az elköltött összegért,

ki felelős a kudarc okozta erkölcsi kárért? Ki felelős a Magyar Párt vereségéért, melyet egy kis előrelátással el lehetett volna kerülni.

Esernyőt

legolcsóbban a
készítőnél vehet

Transylvania-Ernyőáruház, Fischer Eliz-p. Javításokat és behuzásokat vállalunk.

A nyomoruság pikántériái

**Fellendülés a munkanélküli fronton —
Koldusok mindenfelé — Filozofál a
sokk meg a faláb — Kiszurt szem, mint
diploma**

Az „Erdélyi Élet“ bukaresti tudósítójától

Utazók írják, hogy némely keleti városban mozogni sem lehet a koldusoktól. Könyörgő kezeiket minden téren, minden kapu alatt, minden uccasarkon kinyújtják, rongyaikat, testi bajaikat az emberi szánalom elé teregetik s követelőzésükkel még siketítik a járókelőket.

Hovatovább mi is ott tartunk, hogy uccáink hasonlatosak lesznek Konstantinápoly, Kairó koldusoktól ellepett uccáihoz. A szörnyű gazdasági krízis egyre jobban növeli a koldusok számát s ma már erős, egészséges férfiak könyörögnek szégyenkezve alamizsnáért, mert nincs munka és munkanélküli segély sincsen. S a már megszokott koldusalakok között egyre gyakrabban tűnnek fel arcok, — különösen magyarok, akik Erdélyből menekültek a fővárosba, amelyek intelligenciára s hajdani jobb módra emlékeztetnek, koldusasszonyokon kalapot, kopott, de jobbminőségű kabátot lehet látni, jeléül annak, hogy valamikor nem is oly régen viselőjük még „uriaszony“ volt. A kávéházakat sorra járó gyufaárus nénikék között felbukkan egy-egy nyugdíjas, vagy kegydíjas özvegy, ősz haján csipkefejkötő, megtört alakján földet seprő ódivatu szoknya kezében ütött-kopott kistáska. Levelezőlapot, gyufát kínál a félrehajtott fejjel, lesütött szemmel motyogja: „Gyufát tessék... Levelezőlapot tessék... Az ember megfizeti a gyufa árát, de legyint: tartsa meg. S ő hálásan, lemondóan tipeg tovább, hogy más asztaloknál esetleg figyelemre se méltassák.

Vasuton

A vasuti kocsiba belép egy férfi, nekidől az ajtónak, megköszörüli a torkát a fakó hangon, betanult, kerek mondatokban rákezd:

Bocsánatot kérek, munkanélküli vagyok, három családom van, kénytelen vagyok a jószívűkhöz folyamodni, segítsenek rajtam néhány leiel!

S az emberek szó nélkül belenyulnak a zsebükbe s megcsörrennek az aprópénzek. A komolyarcu, szomoruzsemű ember szégyenkezve veszi át a pénzt s minden leit külön megköszön. Az utasok ösztönösen érzik, hogy ennek az embernek nincs más módja az élet megmentésére. Hogy szívesebben állana valahol az építőállványon s forgatná a vakolókanalat, vagy dolgozna a műhelyben a harsányan sikoltozó gyaluval... Mert erős és egészséges és tisztességes is.

Minden induló vonatban ott lehet látni ezeket a szerencsétlen, munkára született férfiakat. Van közöttük bányász, kőműves, asztalos... Az egyikkel szóbaállok.

— Mióta nem dolgozik?

Nagyot sóhajt.

— Másfél éve. Bányász vagyok, tessék megnézni, itt a munkakönyvem. — S előveszi féltveőrözött kincsét és büszkeségét, a kopott munkakönyvet. Benne van a fényképe, a neve, minden rovata ki van töltve, ott vannak a pecsétek is és egy lapon olvashatom, hogy csakugyan, ezelőtt másfél évvel még a petrozsényi bányában dolgozott, mint segéd-vájár.

— Tessék elhinni, szivesebben szállnék le az aknába, mint amilyen szivesen szállok erre a vonatra, ni! De mit csináljak? Akik dolgoznak, azok is örülnek, ha fél sichtát dolgozhatnak. A családomnak élni kell. Néha majdnem elsülyedek szégyenletemben. Jó munkás voltam mindig, sohase gondoltam volna, hogy valamikor kéregetnem kell...

„Tessék adni egy lejt...”

Megyek az uccán. Egyszerre észreveszem, hogy egy idősebb uriasszony közeledik felém. Ugy jön, mintha vidéki lenne s nem ismerné az uccákat. Gondolom: kérdezni akar valamit s megállok.

— Jónapot kívánok — mondja. Habozik, körülnéz. gyüri a kistáskáját.

— Talán valami uccát tetszik kérdezni? — mondom.

— Igen ... igen ... azaz ... — hebegi sebesen s hol rám néz, hol a földre. Majd hozzám hajol és suttogva mondja: — Ne tessék haragudni... Elfáradtam, annyit jártam ma már ... Tessék adni egy lejt, hogy villamosra ülhessek... Leszakad a lábam.

Valóban, nagyon fáradtnak, összetörtnek látszik, a szája remeg, a szeme elborul. Adok egy lejt s megyek vele néhány lépést.

— Hogy jutott ide?

— Magam sem tudom — válaszolja sóhajtva. — Borzasztó élet. Nincs senkim, senkim a világon! Eddig kézimunkáztam egy üzletbe, abból éltem, megkerestem egy nap, mert jól tudok kézimunkázni, ötven-hatvan lejt. De most nem kapok munkát sehol. Varrást se. Semmit. Egész nap munka után járok, de hiába. Nem kapok...

Megáll. keserűen mondja:

— Míg az uram élt... Nem is tudtam, milyen boldog

IZLÉSES, OLCSO NYOMTATVÁNYOK
és RUGGYANTA-BÉLYEGZŐK
LOVROV & Co. NYOMDÁBAN
készülnek Aradon, a városházával szemben

vagyok! S most egy lejt kell koldulnom idegenektől az uccán... Hát nem lenne jobb meghalni?!

Vigasztalom néhány szóval, de csak legyint. Megbiccenti a fejét s gyorsan elmegy, hogy ne kelljen szégyelnie magát előttem.

A sokk többet ér

A hivatalos koldus rendes standdal rendelkezik, egy-egy jó standért lelépési díjat fizetnek. Egy jó stand biztos megélhetést jelent. A hivatásos koldus nappal rongyokban ül valamelyik templom lépcsőjén, vagy az uccasarkon s a fél lábát, félkarját mutogatva rimánkodik alamizsnáért. Este azután — no, nem mindegyik — felhuzza a jobbik ruháját és elsétál vacsorázni valamelyik külvárosi vendéglőbe. A hivatalosnak családja is van, esetleg a felesége is koldus, ha van gyermek, az csak jó, mert oda lehet állítani a standra. Egy magyar falábu s egy idegsokkos koldus beszélgetését hallottam nemrég. Így folyt le:

— A Mári nének jó. Annak szerencséje van. Olyan a pofája, hogy nem lehet ránézni. De az én dolgom sokkal nehezebb. Falábnak nem dől be manapság a pali. Annyi a faláb máma, mint a jó láb. Te is örülhetsz, hogy sokkod van — mondta dörmögve a falábu.

— Azon gondóködok, — válaszolta megfontolva a sokkos és minden tagjában reszketett — hogy összehurcókodok a Rozival. Két gyerek is van. Az ember mégis többre megy úgy.

Ezt a sokkost megfigyeltem. Ha nem kéregetett, megszűnt a rángatózása. Ha azonban valaki közeledett hozzá, azonnal heves vitustáncba kezdtek a tagjai. Ennek az a magyarázata, hogy a harctéren szerzett sokk elcsittul, amikor zemmi izgalom nem éri a koldust, de rögtön kiujjul, mihelyt idegennel áll szemben s valamit el akar nála érnei. Sokan hajlandók volnának ezt a sokkost szimulánsnak nézni. Nincs igazuk...

Varga bácsi inasa

Ülök egy padon. Arrajön egy vizet áruló néni, leteszi kannáját, pihen. Ekkor az uton felbukkan egy kisfiu, aki vak öregembert vezet. A vak botjával tapogatózva halad az uton. A helyes, okos arcu kisfiu óvatosan, lelkiismeretesen vezeti. A vizet áruló asszony nál megállnak.

— Jó napot, Varga bácsi — mondja zengzetes magyar nyelven, kedélyesen a néni.

— Jó napot, Treszka néni — mondják ők.

— Mi az, új segédje van?

— Most fogadtam fel a Pistát — feleli a vak s pipát vesz elő, megtömi. — Derék gyerek, meg vagyok vele elégedve.

— Mit fizet neki?

— Jó fizetése van, husz leit kap naponta.

— No, Pista, hát csak becsüld meg magad a Varga bá-

csi mellett — oktatja a néni az okoskisfiut. — Ilyen helyed nem lesz mostanában. Mennyi időre fogadta?

— Két évre.

— No, azalatt kitanulsz Varga bácsi mellett, aztán kiszurathatod a szemedet, lesz biztos kenyered egész életedre! — magyarázza az asszony.

Bevallom, megrémültem ezekre a szavakra. De nem kell szószerint venni a dolgot. A néni csak jelezni kívánta, hogy a kiszurt szem többet ér, mint akármilyen mesterség vagy diploma. Biztos kenyér. A kisfiu is így értette, mert nem hökkent meg. Tisztességtudóan áll a nénike előtt, lát-szott rajta, hogy iparkodik megbecsülni magát a jó helyen...

Az egyszerű vizárus asszonynak tökéletesen igaza volt. Cinikusan, ámde finoman s találóan jellemezte ezt a felfordult, kétségbejítő mai világot

K. J.

Film Élet

AZ ÚJ SZEZON HANGOSFILMJEI

Copyright by Erdélyi Élet and Paramount Public Corporation New-York

A mozik nyári szezonja véget ért. Bár hozott egy pár olyan bemutatót, amely a főszezonnak is diszére válhatott volna, mégis általában úgy tekintik, mint a stagnálás időszakát, mert a szép idő nem kedvező a moziknak és inkább a zöldre csábitja a közönséget.

Minden filmbarát most aziránt érdeklődik, hogy mit hoz az őszi szezon. A filmgyárak az utóbbi hetekben olyan már kész és munkában levő újdonságokat jelentettek be, amelyek minden érdeklődést kiérdemelnek és sok meglepő látnivalót ígérnek. A legdusabb műsort a Paramount-gyár mutatja föl, amelynek nemcsak amerikai, hanem európai üzemei is megfeszített erővel dolgoztak az új hangosfilmeken.

Különös csemegéje lesz a Paramount-műsornak az új Lubitsch-film: A mosolygó hadnagy. Ugy mint a Királynő férjében, ebben a filmoperettben is Maurice Chevalier játsza a főszerepet. A szövegkönyv és zene Strauss Oscar felejthetetlen operettje, a Varázskeringő után készült. Chevalier partnernői Claudette Colbert és Mirjám Hopkins.

Hermann Bahr sikeres komédiáját, „A koncert”-et is a Paramount-gyár filmesítette meg és nemsokára be is mutatja a mozikban. A kitűnő darab főszerepeit Walter Janssen, Olga Tschehova, Ursula Grabley és Oszkár Karlweis játsszák. Rendező Mittler Leo, a szövegkönyvet Hans Zerlett írta.

— Pénzfelvétele nyugta ellenében csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbizottaink vannak feljogosítva.

A párisi bohéméletet viszi vászonra Benno Vigny zenész vigjátéka, melynek párbeszédeit Korda Sándor írta: Lucy és a férfiak. Liane Haid, Walter Rilla, Trude Hesterberg, Lien Deyers, Oskar Karlweis és Ernst Stablnachbaur játéka kezeskedik a nagy sikerről.

Ez a Paramount-gyár első sorozata az őszi szezonzonra. — Ezeket követi majd a szenzációk légiója:

Marlene Dietrich új hangosfilmje, Victor Me-laglennel, Josef von Sternberg rendezésében.

Harold Lloyd hangosfilmje nemzetközi párbeszédekkel.

„Az arany vasmacska” Marcel Pagnol hasonló című szindarabja után készült nagyszerű hangos film. Szöveggönyvét Biró Lajos írta, a párbeszédeket Polgár AlfrédCluA rendezés munkáját Korda Sándor vé-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

gezte. A szereposztás a legkiválóbb színészneveket tünteti fel: Bassermann Alfréd, Höflich Lucie, Tiedtke Jakab, Grabley Ursula, Wiemann Mátyás.

Egy nagyszerű vigjáték vár bemutatóra: „Bobby igazat mond” címmel, melyben Jenny Jugo, Oskar Karlweis és Halmay Tibor játszik a főszerepeket. Rendező: Anton Károly.

Port-Saidi éjszakába címe annak a filmnek, melynek dialog-jait Mehrling Walter írta, szerepeit pedig Homolka Oszkár, Diesel Gusztáv, Steckel Leonhard és Heribel Renée személyesítik meg.

Egy artista filmet „Marco, a bohóc” címmel rendez Max Reichmann, vezető szerepekben Kowal-Samborski és Berthe Ostyn-nal.

Meglepetések sorozata következik ezután. Egy második Maurice Chevalier-film, még egy Marlene Dietrich-film, egy E. W. Emo által filmesített vigjáték Georg Alexanderrel a főszerepben, azután még hét további mozidarab, melyeknek címe és szereposztása még nincs véglegesen megállapítva, egészítik ki a Paramount sorozatot, amely sokoldalúságban és kiváló nevekben semmi kívánnivalót nem hagy maga után.

Mindenki kíváncsian várja az új darabok megjelenését.

— JÉGELŐFIZETÉSEKET felvesz Reusz Sándor-cég jéggyára, Bul. Reg. Ferdinand 33. Telefon. 141.

BCS Cluj Central University Library Cluj

DAS KONZERT

MIT
OLGA TSCHETCHOWA • OSKAR KARLWEIS
URSULA GRABLEY • WALTER JANSSEN

UND
KARL ETLINGER
KARIN EVANS
LOTTE LORRING

REGIE: LEO MITTLER

MANUSKRIFT VON HANS H. ZERLETT NACH DER
KOMODIE VON HERRMANN BAHR

Ein Paramount-Foxfilm

Az aradvárosi mozgószínházak közelebbi műsorából

Filmfelvételek a tenger fenekén

Szenzációs leletről, egyben szenzációs filmfelvételekről számol be egy orosz forrásból eredő híradás. A jelentés szerint Cherson világító tornya közelében felfedezték az antik görögvilág egykori városát, Cherson, amely mintegy tizenhat méter mélységben fekszik a tenger fenekén.

Az érdekes felfedezést voltaképpen három évvel ezelőtt tették, amikor is a parttól alig néhány mérföldre egy torony romjaira bukkantak. A lelet alapján a tudósok megállapították, hogy csakis a régi, a föld színéről eltűnt Chersonról lehet szó. Az idén azután geológusok, archeológusok és geográfusok, valamint filmszakemberek hajóra szálltak, hogy elkészíthessék a tengeralatti város térképét. Meghatározott terület körzetében buvárokat bocsátottak a víz alá, akik telefonon tettek jelentést a tenger fenekén tapasztaltakról.

Három napig tartó munka után a tudósok elkészítették a régi Cherson térképét, amely szerint a tengerbe süllyedt város nyolcszáz méter hosszú és négyszáz méter széles. Köröskörül öt méter magas fal védte, husz toronnyal. A várfal még ma is jó állapotban van, valamint a ciszternák is épek. Két főuccája volt a városnak, amelyek keresztelték egymást. Tere is volt, amelyen a város lakosai összejöveteleiket tarthatták.

A tudósok érdekes munkáját méltóképpen egészítette ki a filmesek fáradozása. A filmfelvevő gépeket nem buvárharangba, hanem gummizsákba helyezték és villamos erővel működtették. A kitűnően sikerült felvételeken tisztán láthatók a város falai, tornyai, uccái, házai, amelyeknek romjai között tengeri növények és halak uszálnak.

FILMHIREK

A francia kultuszminiszter, mint a film minisztere. A francia kultuszminiszter, Mario Roustan, a minap meglátogatta a Paramount studioját, ahol látogatása végén a tiszteletére rendezett villásreggelin beszédet mondott.

— A kultuszminiszter — mondotta — egyben a filmnek is minisztere és a jövőben egyre nagyobb mértékben lesz az. A film szintézise minden jelentős emberi művészetnek: a színpészetnek, irodalomnak, zenének és a festészetnek. Fiatal művészet ez, beláthatatlan reményekkel. Olyan művészet, amelynek megvan a külön nyelve, a külön kifejezőmódja.

— Mindezeknek következtében tervezetet dolgoztam ki, amelyek értelmében egy nemzeti film-department-et kívánok létesíteni, Ennek a tervnek valóra váltásakor, kiterjeszthetem a filmnek iskolai és továbbképzői felhasználását. Ezen a téren más nemzetek tulszárnyaltak bennünket, de Franciaország becsületbeli kérdést csinál abból, hogy az elvesztett területet visszaszerezzük.

Jeannette MacDonald a színpadon. Párizs, szeptember. A párizsi színházak legnagyobb szenzációja Jeannette MacDonald, aki személyesen lép fel néhány nap óta az Empireben. Régente, a némafilm történelem előtti évei-

ben ia nagy esemény volt, ha egy filmcsillag életnagyságbau jelent meg a közönség előtt, de ez a szenzáció hamar kimerült és rendszerint csalódást keltett. Kiderült, hogy a nagy filmszínészek, csapnivaló prózai színészek voltak. A mai filmsztárok azonban a színpadon is csak azt nyujthatják, amiről már bebizonyították, hogy tudják a filmen: az énekes és játéktudásukat.

Jeannette MacDonald bemutatótt egy pár jelenetet híres filmjeiből, többek közt a bájos Monte Carlóból és a közönség lelkesen tapsolt. mert eddigi ismert kvalitásai mellett a művésznő lángvörös hajában is gyönyörködhetett, amelyet a film nem tud érvényre juttatni. Jeannette MacDonald ráadásul francia dalokat is énekelt, igen korrekt franciasággal. A művésznőt egyébként az amerikai filmekből ismert görllök követték Európába és az Empire színpadjára.

Major, a Metro-Goldwyn-Mayer híres rendőr-kutyája, nagyon rajong Greta Garboért. Ha a világhírű filmsztár megjelenik a műteremben, rohanva rohan hozzá és amikor csak lehet, mellette van. A művésznő is kedveli az okos és szép állatot. Ennek a kölcsönös vonzalomnak az lett az eredménye, hogy a legújabb Greta Garbo-filmben szerepet kapott a kutya is. A film címe, amiben Greta Garbo és a Major nevű kutya fellépnek: „Susan Lennox tündöklése és bukása”.

Van utóda a világszerte ismert és kedvelt gyermekszínésznek, Jackie Coogannak. A keresztneve szintén Jackie, a vezetékneve: Cooper. Szakértők elsőrangú színésztehetségnek tartják a II. Jackiet. Bemutatkozó filmjét Amerika népszerű íróője írta: Frances Marion. Rendező:

King Vidor. A főpartner: Wallace Beery. Az amerikai sajtó hónapok óta ír a legújabb gyermekszínészről és a közönség és szakértők egyaránt sokat remélnek fellépésétől.

John Gilbert ismét cowboy-szerepet választott. A Páris fantomja című film után, melyben John Gilbert egy artistát játszik és amelynek felvételei teljesen elkészültek, rögtön megkezdik a következő Gilbert-film készítését. *West of Broadway* a címe és a pompásfogú, csinos filmsztár nagy örömmel dolgozik benne. Első filmje ugyanis szintén cowboy-szerep volt.

Ub Iwerka, a híres Micky egér megteremtője, új sztárt alkotott azaz rajzolt. Az új filmnagyság egy béka és Flippy nevet kapta Micky egér hisztérikus görccsökben vonaglik. Érdekessége az új rajzolt sztárnak, hogy ellentétben a régivel, amelyet egész sereg rajzoló készített, őt Flippyt, egyedül Ub Iwerka rajzolja. A zenei és rajzötletek is nagy sereg eredetiségét adnak.

Buster Keaton legújabb filmjében, mint Casanova, olyan hódítást ért el, hogy a párisi nők jobban rajonganak érte, mint a fiatal és szép Ramon Novarroért és a hódítóan férfias John Gilbertért. Szóval nem minden a szépség. Van sax appeal is a világon!

A szerelmes ördög című nagy Metro-filmben kétezzer statisztá szerepel. Főszereplők: Dita Parlo, aki melleleg mondva, tízezer dolláros szerz déssel került a film eljátszására, Amerikába. Férfi-főszereplő a robusztus Heinrich George. A film külön érdekessége, hogy a magyaroknak készült példányokban Fejős Pál üdvözlőbeszédet mond a magyar közönségnek. Ezzel is bizonyítva

azt, hogy a nagy amerikai filmvállalatok tekintettel vannak a magyar közönségre és amikor csak lehet, kedveskednek neki.

Szent mise. Rochester (New York állam) katolikus templomában készült oktató célzattal egy hangosfilm, amely a szent mise teljes szertartását tünteti fel. A St. Patrick-templomban vették fei a szertartás egyes részeit. John Francis O'Hern püspök ellenőrizte a felvételeket. Külön a film céljaira felkért papok mű-

ködtek közre. William Brien ce lebrálta a misét. Nemcsak az ol-tári részt fotografálták, hanem az öltözködést is a sekrestyében. Negyvenhét „jelenete” van a 30 perces filmek. Főpróbát is rendeztek belőle egyházi férfiakból alakult közönség előtt. Teljes nyilvánossággal, a katolikus férfiak rochesteri kongresszusán, október 11-én fogják lepergetni a filmet, amelyet azután szélesebb körben fognak forgalomba hozni.

AZ ARADVÁROSI MOZIK

ELŐZETES JELENTÉSE

A városi mozik vezetősége nagyon helyesen a változatos-
tosságot tartja szem előtt a műsor összeállításánál. A filmdrá-
mát vigjáték, majd operette követi. Német, francia és ame-
rikai filmek váltják fel egymást és a közönség minden ré-
tege megtalálja a maga szórakozását. Főként fontos ez Ara-
don, ahol nem lehet válogatni, hanem azt kell megnézni,
amit a városi mozik adnak.

A következő héten, megint érdekes filmjátékok kerülnek
bemutatóra a Centralban és a Selectben. A legközelebbi
négy filmet az alantikban ismertetjük.

Koldusdiák

Millőcker kitűnő operettjének már a némafilm változata
is nagy sikert aratott, mennyivel inkább számíthat tehát tet-
szésre ez a bájos zenejáték. Zarlett, aki az operettet filmre
átdolgozta ezáltal lényegesen eltért annak szövegétől és nagy
sulyt helyezett a humoros részletek kidomborítására. A jó
szöveggönyvet Janson néhány ragyogó rendezői ötlete teszi
még kacagtatóbbá. Hans Heinz Bollmann éneklő és játsza a
főszerepet, mellette a komikusok serege dolgozik.

David Golder

A francia filmművészet mesterműve ez a darab, melyet
Irene Nemirowszky két évvel ezelőtt megjelent regénye után
a legjobb francia rendező: Duvivier filmesített meg. A né-
met szaklapok az utolsó év legjobb filmjének mondják. Té-
mája megkapó. David Golder a pénz lázában él. Bankár,
akinek szemében a pénz már régen nem cél, hanem szen-
vedély, átok és borzalmas szükséglet. David Golder cseleke-
deteit ez irányítja, a lánya iránt érzett szereteten kívül. Meg
egy szivtelen asszony. Szovjetországban hal meg egy
kivándorló hajón, jámbor zsidók között, akik akkor indulnak

el a pénz után, amelynek ő életét szentelte. A film arról nevezetes még, hogy a francia Jannings, Harry Bauer művészetét mutatja be.

Férfiak Lucy körül

A Paramount legujabb zenés vigjátéka. A párisi bohémek életét mutatja Benno Vigny szellemes szöveggönyve

alapján. Kedves, mulattató, szórakoztató. Főszerepét a bájos Liane Haid játsza, akinek temperamentos alakítása páratlan a maga nemében.

Márványház

(Es gibt eine Frau, die dich niemals vergisst)

Két magyar szerző: Vajda László és Zsoldos Andor hatásos játéka. Úgyesen fonódik egybe két külön világ: a színház és az esküdtszéki tárgyalóterem ebben a darabban. A bűnügyi főtárgyalás

tulajdonképpen csak kerete a cselekménynek, amely a színház kulusszái mögött játszódik le. Lili Dagover csodás, de-cens asszonysága és előkelő művészete ad speciális zamatot ennek a filmnek, amelyet több énekszám tesz változatossá.

— **Gelinek Lotte** dipl. bel-canto énekmesternő, a Kiel-i egyesült színpadok első drámai operaénekesnője. Tanítványa Ida Garimberti bel-canto mesternőnek, a milánói Scala első alt énekesnőjének, ugyszintén Francesco Lamperti énektanár, a milánói Scala első tenoristájának. Tökéletes kiképzés opera, operette, koncert és hangosfilmre. Hangképzés Kosto-abdomissal légzésre. Strada Unirei (Fábián-ucca) 1. I.

Olcso jó és szép bundák mérték után, a legujabb modellek szerint

NEULANDER E.

szücsnél, Fischer Eliz-palota. Szórmék legolcsóbb beszerzési forrása. CONSUM R.-T. TAGJA.

Villanyszerelés, kerékpár stb. javítása E. Návrády
villanyszerelő és műszerész Arad, str. Bratianu 3. (Weitzer-u.)

Nincs létjogosultsága

a közüzemek fenntartásának, melyeknek jövedelmezősége csak látszólagos.

A tapasztalás bizonyítja, hogy a hatósági kéz gazdasági tevékenysége milyen erős alakítóje a vállalkozói kezdeményezésnek. A

hatósági üzem

ugyanis egyfelől

jelentős tőkéket

tart lekötve, más-

felől megaka-

dályozza a szabad

versenyt, amely a

vállalkozói kedv

legértékesebb haj-

tóereje. Különösen a háboru

kényszere alatt kialakult gazdál-

kodási rend adott tág lehetőséget

a közüzemek terjeszkedésére és

háboru után ezen a ponton mai

napig sem sikerült visszatérni a

békebeli állapotokra. Ennek azon-

ban csak részben adja az a ma-

gyarázatát, hogy a közüzemek

körül érdekeltek érthető szívós-

sággal ragaszkodnak ezeknek az

üzemeknek fenntartásához. Hoz-

zájárult a hatósági kéz gazdasági

tevékenységének fenntartásához,

valamint bizonyos irányokban

való kiterjesztéséhez az a körül-

mény is, hogy maga a társadalom

támasztott hol az állammal, hol

a községi közülettel szemben

olyan igényeket, amelyeknek el-

ismerése végeredményben a ha-

tósági üzemek terjeszkedésével,

vagy új hatósági üzemek létesi-

tésével járt.

Csak az utolsó esztendőekben

sikerült a közvélemény figyelmét

a hatósági üzemek egészségtelen

élőretörésére ráterelni. Az Erdélyi

Élet számtalanszor feltárta a köz-

üzemi politika hátrányos kinö-

véseit, a nikor is adatszerűen bi-

zonyította, hogy semmi ok sem

szól egyetlen erdélyi városban sem a közüzemek túlzott mértékű fenntartása mellett. A helyzet ugyanis az, hogy

a közüzemek tulnyomó része a fiskalitás szempontjából haszonnal nem jár, mert nem jövedelmező.

De a közüzemek működése nem váltotta be azt a feltevést sem, hogy egészséges befolyást fognak gyakorolni az árpolitikára, vagyis hogy árkiegyenlítő szerepük lesz. A cikkek egész sorozatában rámutottunk, hogy nemcsak a közszégi, hanem az állami üzemek megokolatlan fejlesztése és az állam gazdasági tevékenysége is annyira túlméretezett, hogy

elénkezett az ideje a hatósági kéz — állami és községi közület — gazdasági tevékenységének a megfelelő mértékre való visszaszorítására.

Minden hatósági kéz magán-gazdasági tevékenysége csak abból az egy közérdékű szempontból bírálható el, hogy mennyiben árt vagy használ a magángazdaságnak. Legfeljebb arról lehet szó, hogy mérleget alá kerüljön, vajjon az a hátrány, amit a hatósági üzem működésével a magánvállalkozásnak okoz, nem nyere bőséges kárpótlást azzal az előnnyel, amit viszont a közösségnek biztosít. Ez azonban igen ritka eset és rendszerint csak olyankor fordul elő, amikor a közüzem olyan szolgáltatást végez, amelyre a magántőke rendszerint nem vállalkozhatik, vagy amely szolgáltatásnak ellátása

régi tapasztalás szerint egyelőre, éppen a közüzemek vezetésében érvényesítendő altruizmusnál fogva, tipikusan közüzemi feladat.

Nagyon örvendetes, hogy immár sikerült a közüzemi problémát kiemelni a községi politika szűkebb köréből és beállítani az általános gazdaságpolitika keretébe. Ez a beállítás valószínűleg azzal az érdemleges következássel fog járni, hogy minden megkülönböztetés nélkül, vajjon községi, városi, vagy állami üzemről van szó, sikerül lebonyolítani mindazokat a romániai közüzemeket, amelyek csak gátat vetnek a magánvállalkozásnak. Elég pontosösszeállításal rendelkezünk az országban működő különféle közüzemekről és nagyon könnyű ezek közül kiemelni azokat, amelyek

nyilvánvalóan nem közüzemi feladatot végeznek, hanem csak munkaalkalmakat vonnak el a magánvállalkozás elől és anélkül, hogy szolgáltatásaikkal jelentősebben használnának a fogyasztásnak, inkább csak arra jők, hogy vezetőiknek bőséges dotációval ellátott stallumokat biztosítsanak.

A közüzemek barátai, akik rendszerint a közüzemi érdekeltség köréből szoktak kikerülni, azzal érvelnek, hogy ezekre az üzemekre szükség van.

Ez az állítás azonban csak akkor helytálló, ha az üzem olyan teljesítményt végez, amelyet a magántőke rentabilitás hiánya miatt nem vállalhat.

A haszonnal nem kecsegtető teljesítmények ellátása valóban közüzemi feladat. De

nincs létjogosultsága a

közüzemek fenntartásának, vagy létesítésének azzala megokolással, hogy ezek a közület tőkéit jól kamatoztatják, vagy hogy működésükre árpolitikai eredmények elérése céljából van szükség.

A közületi tőkéek kielégítő kamatoztatása más uton is biztosítható, még pedig azzal az előnyvel, hogy így ez a tőke még a magánvállalkozás pénzügyi megsegítésére is szolgálhat. De különben is

a közüzemek jövedelmezősége rendszerint csak látszólagos és abból adódik, hogy nem szokták figyelembe venni, miszerint a közüzem a magánvállalkozásnál olcsóbb hittelel dolgozik, önköltségeit más tényezőkre képes áthárítani, hogy adó-, illeték- és fuvarkedvezményeket élvez, hogy jogi monopóliumra van és a hatósági propaganda segítségével, többek között gyakran a közszállítási munkaalkalmaknál is, egyetlenül előnyös helyzetbe kerül többi versenytársával szemben.

Ugyanígy többször nem helytálló az a feltevés sem, hogy a közüzemek egészséges befolyást gyakoroljanak az áru alakulásra. A példák egész halmazát lehet felsororakoztatni annak bizonyítására, hogy a közüzemeknek a gyakorlatban az árualakulás terén kiegyenlítő szerepük nincs.

De ha még volna is valamilyen előnyük a közüzemeknek, ez csak kis hányadát képes kiegyenliteni annak a kárnak, amit nagyobb részük a magánvállalkozásnak okoz. Nyilvánvaló, hogy a gazdasági regenerálódás érdeke:

biztosítani a magánvállalkozás számára szabad erőfejlesztését. Minél élénkebb a vállalkozói kedv, annál több a munkalmak száma és annál erősebb a verseny, aminek hasznát a fogyasztó látja.

Ezenkívül a vállalkozás szabadsága az, ami egészséges irányba tereli a tőkék elhelyezkedését és erősíti a belföldi tőkeképződés ütemét. Különösen nagy szükség van erre nálunk, ahol minden eszköz felhasználandó a tőkeképződés előmozdítására. Éppen így csak a magánvállalkozás tevékenysége vezethet sikerre ott, ahol ipari, vagy kereskedői feladat ellátásáról van szó. A hatósági kéz gazdasági tevékenységét pedig, tekintet nélkül arra, hogy államról, vagy községről van szó, sürgősen vissza kell szorítani ar-

ra a körre, ahol a feladat ellátása elválaszthatatlan az állami szuverenitástól ahol a községeknek a lakosság közös szükségletének egységes ellátását jelenti, végül, ahol a tennivalók az egyéni kezdeményezés körét túllépik és a szóba lévő gazdasági feladatok ellátására a magántőke nem vállalkozhatik. Ezekről eltekintve, az állam és a hatóság a gazdasági tevékenység területén nem vállalkozhatik másra, mint a pártatlan döntőbíró szerepének betöltésére. A pártatlan bíró pedig nem azt nézi, hogy községi üzem, vagy állami üzem, hanem csak azt, vajon az üzemi feladat ellátása a hatóság, illetőleg a magánvállalkozás hivatáskörébe tartozik. Ez lehet, hogy sérteni fog egyéni érdekeket, de ez nem vethet gátat a közérdek érvényesülésének.

— A művelt ember takarékosága

sohasem fog odáig elmenni, hogy mellőzze a zsebkendő vásárlását, vagy hogy lemondjon szellemi táplálékáról. Az a keserű tény, hogy

BCU Románia nem kerülhet le kiranygój világválságot s hogy állami költségvetésének felduzzadt keretei között a bevételek nem állottak arányban már a kiadásokkal, parancsolóan előírhatja azt, hogy a jövőben a takarékosági elveket szigorubban betartsák az államháztartásban s hogy az arra illetékesek fogukhoz verjenek minden állami garast, de nem lehet ok arra, hogy a magánháztartásban magunk tapossuk össze elismert kulturfőlényünket és lezüllesszük kulturális intézményeinket. A takarékoság nem jelenti azt, hogy leromboljuk a művészi alkotásokat és elvágjuk a jövő fejlődés lehetőségét. Ha a takarékoságból zsugori tukarság lesz, abba belebetegszik a gazdasági élet vérkeringése s ha meggondolatlanul elvonjuk kulturális intézményeinktől a kellő segítséget, az megzavarhatja a társadalmi- és kulturális élet egész folyamatát. Janovics Jenő a most induló színházi évadban is teljesíteni fogja hivatását. Ezzel szemben Erdély magyar közönségének bizonyosságot kell szolgáltatnia, hogy kulturális öngyilkosságra nem hajlandó és ragaszkodik ahhoz a szellemi életszínvonalhoz, amely leki szükséglete s amelyről le nem mondhat anélkül, hogy multját és jövőjét meg ne tagadná. A magyar közönségnek magyar színházra mindenütt szüksége van. Évtizedek hagyománya, munkája, érdeme, diadala van színházában, mely világszerte ismert kulturájának egyik legerősebb támasza.

Hölgyeim és uraim,

— heti hireinket közöljük

— Ma, amikor az államháztartást fenyegető több milliárdos hiány következtében a tisztviselők ezrein igyekeznek az állam megtakarításokat eszközölni, talán még sem lehet annyira szó nélkül napirendre térni az államkincstárt károsító különböző koncessziók felett. Ha a kormány venné a fáradságot és betekintene a koncessziós szerződésekbe, bizonyára nagyon jelentős összegű bevételi többletet tudnánk az államháztartás részére biztosítani, ha ezeket a koncessziókat egyszerűen visszavonnák. Semminemű morális alapja nincs ugyanis az ilyen nemzeti ajándokként kiadott koncessziók további fenntartásának akkor, amikor az adófizető polgárokat újabb és újabb adóterhekkel sújtják az államháztartás egyensúlyának biztosítása céljából és amikor néhány ezer lejes adótarozásért egzisztenciák százait teszik nap-nap után tönkre.

— *Más.* Szépészeti szempontból ráférne a városra, ha az interimár-bizottság áttanulmányozná az erre vonatkozó szabályrendeletet és kötelezne egyes háztulajdonosokat házaik tatarozására.

— *Más.* A Vagons Lits Cook aradi fiókja mindenkor készséggel nyújt értékes felvilágosításokat az utazó közönség részére különösen abban az irányban, hogy mikor és milyen utazási kedvezményeket nyújtanak az egyes államok.

— *Más.* Az utánpótlás valóban égetően fontos kérdése az erdélyi magyar színészetnek. Ez a kisebb terület természetesen kisebbszámu tehetséget produkál, mint a háboru előtti időkben. Jóval többre volna szükség, — bár a meglevők sem nagyon érvényesülnek — sőt az ezidőszerinti megoldással rengeteg színész maradt kenyér nélkül. A közönség azonban változatosságot kíván, — de csak abban az esetben, ha tényleg jobbat kaphat. Ilyenformán nem igen mertek kísérletezni a színigazgatók, — egynéhányszor bele is válogattak, — tény az, hogy az utolsó esztendőkből alig két-három új csillag tűnt fel a színházi égboltozaton tartósabb fénnel ragyogva. Többé-kevésbé rövidéletű félnék kísérletek maradtak egyes igyekezetek.

— *Más.* Minden külön értesítés helyett is eljutott a hír Aradra, hogy Bolyos Emmi, a társaságok kedvelt tagja rövidesen örök hűséget esküszik Takács János dr. miskolci tanárnak. A közismert, kedves urileány házasságának hírére rengeteg gratuláló levéllel és sürgönnyel halmozták el a szimpatikus familiát.

— *Más.* A városházi tisztviselők, mióta Lužai polgármester kivonulni kényszerült a torony alól, állandóan ezt fujják: „Nem történt semmi, csak elváltunk csendben, — Gud nájt . . . gud nájt . . . gud nájt . . .”

— *Más.* A tanító az iskolában a következőket mondja: — Holnap a tojáról fogok magyarázni, mindenki hozzon egy toját magával. Móricka jelentkezik: Kérem tanító ur, nekünk

nincs otthon tojásunk. — Akkor te hozhatsz vajat is, válaszolja a tanító. — Ez jutott eszünkbe Radu Kornél dr. interimár-elnök dicséretes nyomorakciójával kapcsolatban. Nem az a fontos, hogy ki mit és mennyit ad, — mindenki adjon, mert mindenkinek adni kell.

— *Más.* Felajánlottuk néhány közismert urnak, hogy vállalja el a szinügyi bizottsági tagságot. Még véletlenül sem akadt egy, aki erre vállalkozott volna. Erről eszünkbe jutott Kohnék vacsorája, amikor ijedten vették észre az asztalnál, hogy tizenhárman vannak. A háziasszony leszalad az uccára és megkéri az első arra menő urat, hogy nem akar-e náluk tizenegyedik lenni? Az ur végignézte Kohnét és így szólt: — Magánál még az első sem.

— *Más.* Szegényembert még az ág is huzza. Az utóbbi időben Aradon emelkedtek az ingatlanárak.

— *Más.* Sokan ismerik a korzóról azt az elegáns urinőt, akinek egy nagyobb számla kifizetése alkalmából szemrehányóan mondta a barátja: — De édesem, ez mégis csak sok egy kicsit. A jövedelmem kilencven százalékát költöm el rád. A kis nő erre szigorúan összeráncolta a szemöldökét: — Ugy? És mire pazarolod a többit?

— *Más.* Városszerte részvétellel beszélnek egy ismert főtéri kereskedő súlyos szerencsétlenségéről. Öt gyermekét irattá be az iskolába. Állapota reménytelen.

— *Más.* A színházi koncessziókkal kapcsolatban a napokban pótrendelet jelenik meg a hivatalos lapban. Eszerint csak azok pályázhatnak, akiknek legalább valami közük volt valamikor a színházhoz, például: színházi fodrász, plakátragasztó, nagyvágó, világosító, jegyszedő, bankigazgató vagy textilnagykereskedő.

— *Más.* Az aradi szintársulat egyik volt tehetséges tagjának ugylátszik előbb sikerült egy hosszulejratu kölcsönt szereznie, mint az államnak. Kétszáz lejt kért egy nagykereskedő barátjától azzal, hogy rögtön megadja, mihelyt megjavulnak a viszonyok.

— *Más.* Egy nemrég fizetésképtelenséget jelentett kereskedő panaszkodott barátainak, hogy egy bani nélkül maradt. — az agya egész vagyona. Ezen az alapon tett agyonlatansági esküt.

Hölgyeim és uraim . . . heti hireink közlését befejeztük.

Speaker.

NE DOBJA EL

régi barátait és ismerőseit. Öt új előfizetőért egy évig ingyen küldjük Önnek az „Erdélyi Élet“-et.

Kimegy az ondolálás

— Ez a rengeteg ondolálás a sirba visz, — jegyezte meg a férj tömören és igen céltudatos ökonómiával.

— Szóval azt akarja mondani, hogy sajnálja a fejemtől azt a girhes, nyavalyás száz leit.

— Nem azt akarom mondani, csak azt csupán, hogyha valahol, valaha, valamirehiábravaló pénzt dobtak ki, mint ezek az ondolálások, ott valami suskus lehet.

— De hát értse meg, hogy az ember nem járhat olyan fejjel, mint egy borz, nem lehet úgy hagyni azt a haját, mint egy drótostótnak. Arról pedig igazán nem tehetek, hogy egyszeribe kimegy.

— Miért megy ki? Azért megy ki, mert a fürdőben vi-
zes lesz, mert a fürdőszobalevegő párás és esküdt ellensége az ondolálásnak, mert az eső is esni merészel néha, ugyancsak vésze a hajhullámnak és azonkívül minden földi jelenség arra paklizik össze, hogy az a frizuragöndörség menjen ki a fazonjából. Kimegy az ondolálás kedden, szerdán, pénteken, kimegy a páros és páratlan napokon, kimegy, ha felhős az ég, ha kék a lég és zöldel a határ, kimegy, ha a nép zug, kívánja az esküt és csikorganak az ércakások, sőt még akkor is kimegy, ha nem megy ki. Voltaképpen, kezdek rájönni, az ondolálásnak egyéb célja sincs, hogy legyen minek kimennie.

— Szóval?

— Szóval bejelentem a legteljesebb közönyt a hajbodorokkal szemben. Értse meg, ezt nem lehet győzni. Reggel megcsettinti a forró vasat az Ali, vagy Dönci, vagy Miki — mind ilyen égszinkék nevűek ezek a hajbodorító szakifjak — erre netán egy déli eső elmossa az ondolált virányokat és „ilyen fejjel nem mehetek Koricsónerékhez” kiáltással megint egy százast happol el a szünni nem akaró hajszipészet, délután.

— Mond valamit.

— Na lássa. Nálunk férfiaknál nincs ilyen fej, meg olyan fej. Mondja, mikor látott engem tépelődni, hogy ilyen fejjel nem mehetek el az izébe, mit szólnának hozzá? Nekünk jó, stabil fejünk van. Az is rendben van, hogy a hölgyek néha rendbehozhatják a frizurájukat, de ami itt végbeme-
gy mostanság, ez az ondolálási téboly, ez a dervis-frizirozkodás, ez a hajcsavarászati hullám-bodorverseny, ez a józan ész ellen és orv módon minden férjnek pénztárcája ellen irányul. Remélem, belátja, hogy már az a rengeteg, elrabolt idő is...

— Az már igaz. Nincs unalmasabb annál. Higye el,

hogy ezeket mondja, magam is tünődök, hogy leépitsem ezeket a fodrászhoz való szaladgálásokat. És ha még csak a fejemen dolgoznának, de arra is várni kell mindig. Még öt perc, nagyságos asszonyom, még öt perc, az ember könnyökén nő ki a sok várakozás, mire odaülhet.

— Lássá, kedves dolog magától, hogy ezeket belátja.

— Ami igaz, az igaz. Egy kedves feleség, ha igaza van az ő uracskájának, deferál. Mondja, nem tudna adni kétszáz leit?

— Mire, óh, messze kéklő csillagos eget?

— Ma délután egy tartós vizondolálást csináltatok. —u.

Mosolyország

— Goga csatlakozna a nemes intencióju Maniuhoz, de annak fejében folyton újabb és újabb előnyöket akar magának kicsikarni. — Mit jelent ez?

Kohunné új cselédet fogad fel. Mikor már mindenben megállapodtak és a fizetés megbeszélésére került a sor, azt mondja Kohunné:

— Mondja csak, lelkem, miért kér maga nálam ezerkétszáz lei bért, mikor a Pollákéknál csak ezret kapott?

— Azért, kérem, — feleli a cseléd — mert ott nem kötötte ki a nagysága, hogy szeretni kell a gyerekeket.

— A diadalmas kormányrajutás óta miért hangzik el még mindig Iorgáék részéről annyi heves támadás a nemzeti-parasztpárt ellen?

A bíró kihallgatja a súlyos testisértéssel vádolt Kohnt és azt mondja neki:

— Na jó, de miután már pofonvágtá a Grünt, miért kiáltott utána mindenféle gorombaságot?

— Azért, — mondja Kohn — mert meg akartam tudni, hogy nem siketült-e meg?

Hát mennyivel jobb nekünk, magyaroknak, ez a kormány, mint az előbbieket voltak?

Kohn másodszor is megnősül és amikor hazaviszi második feleségét, félrevonja kislfiát és megkérdezi tőle:

Na, Móricka, hogy tetszik neked az új mamád?

— Tata, — feleli Móricka — én azt hiszem, téged becsaptak: hol új ez?

— Na és mi lesz akkor, ha Iorgáék még sem fogják megvalósítani azt a sok földi jót, amiket megígérték ?

Kohn azt mondja Grünnek :

— Fogadjunk husz leibe, hogy én leöntök egy vödör vízzel és mégse leszel vizes.

— Az ki van zárva, — feleli Grün — fogadjunk.

Fogadnak. Kohn hoz egy vödör vizet, nyakonönti vele Grünt, akinek ruhája, cipője, kalapja csurom viz lesz.

— Na látod, — mondja diadalmasan Grün — csurom viz lettem.

— Annyi baj legyen, — feleli Kohn — legfeljebb elvesztettem a fogadást.

.....

— **Hogy van az, hogy a különféle panamákkal vádolt politikusok az ügyészség előtt Bukarestbe szaladnak ?**

Kohn elmegy a hatéves kis Mórlickával a fürdőbe. Fürdés után, amikor távoznak, Móricka odaszól a kasszában ülő nőnek :

— Nagyon finom volt. Legközelebb, ha megint piszkosak leszünk, újra eljövünk.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— **Hogy van az, hogy egyes miniszterek, akárhogy is szorongatják is őket, nem tudják közmegelegedésre betölteni tárcájukat ?**

Kohn elmegy a szem-
orvoshoz. Az orvos oda-
állítja tiz lépésnyire egy
teleirt táblához.

— El tudja olvasni ?

— Nem, — feleli Kohn.

Az orvos ad neki egy
szemüveget.

— Hát most ?

— Most sem.

Kap egy erősebb szem-
üveget és öt lépésről kell

kiböngésznie az ákombákomokat.

— Most el tudja olvasni ?

— Nem, — mondja Kohn. Az orvos dühös lesz. A leg-
erősebb szemüveget adja neki és egészen odanyomja őt a
táblához.

— **Bloch Janka szívesen válaszol a hozzá-
intézett kérdésekre felvilágosítással az Er-
délyi Élet Foto Élet rovatában.**

- Most aztán csak el tudja olvasni?
 — Nézze, doktor ur, maga macerálhat itt engem, ameddig akar, én mégis csak analfabéta vagyok.

— **Van-e valami alapja annak a vigasztalásnak, hogy az angol font is vaklizik?**

Kohn vacsorára hivatalos és egy ragyogóan szép nő mellé ültetik. A szép nő olyan hatással van rá, hogy nem bírja ki sokáig mellette és ötpercenként kimegy. Mikor már tízedszer megy ki, utána megy Grün, a házigazda és megkérdi:

— Te, Samu, valami bajod van talán?

— Igen, — mondja Kohn — olyan izgató hatással van rám ez a szép nő, hogy nem bírom ki mellette sokáig.

Mikor azután a vendégek késő éjjel elmennek, Grüné megkérdi az urától:

— Te, ez a Kohn folyton kiszaladt, ez beteg lehet, nem tudod, mi baja van?

Grün egy nagyot sóhajtott, azután így szólt:

— Mir gesagt seine Krankheit.

Áraim Önt is meggyőzik

LEGNAGYOBB VALASZTÉK

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ÁRJEGYZÉK:

Legujabb női divat kelmék		Férfi kabát szövetek		Férfi öltöny szövetek	
1 méter	Lei 200	1 méter	Lei 190	1 méter	Lei 190
1	250	1	230	1	210
1	310	1	280	1	230
1	350	1	350	1	300
1	440	1	380	1	400
1	520	1	470	1	450
1	620	1	540	1	520
1	660	1	610	1	650

L. SCHUTZ posztóáruház

ARAD, Str. Eminescu 2. a Városi kávéházzal szemben

TELEFON 516.

Kérem tekintse meg kirakataimat

Hölgyeim! A Strada Románului (v. Zrínyi-u.) 2. szám alatt »Iréne«

cím alatt női kalapszalont nyitottunk. Figyelemmel kísérrük a külföldi divatujdonságokat s azokat olcsó árban ajánlhatjuk rendelőinknek Gyászkalapokat és alakításokat azonnali elkészítésre vállalunk. — Egyetlen látogatással állandó vevőnk marad!

MINT HÁBORU ELŐTT „Pilsner Urquell“

a versenytárs nélküli sör, poharanként direkt a hordóból frissen csapolva a
„DACIA“ ITT EREM ÉS KÁVÉHAZBAN **KAPHATÓ**

Csak az árak olesók — minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

DIVATARUHÁZA

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-uca) No. 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátkutnik, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye!

Tejnor Ferenc és Tsa
OPTIKAI INTÉZETE.

Műköszörlőde és niclelező műhely. Finom solingen acélárak és fodrászcsikkok. Orvosi műszerek javítása és karbantartása. —o— —o—

ARAD — TEMESVÁR

ARADI fiók: volt Szabadság-tár 21.

Vésnöki munkák,

monogramok, ezüst árak készítése és javítása, stancnik és gummibélyegzők pontosan legizléseesebb kivitelben

DEMA vésnök- és ezüstárakészítő

A R A D, STRADA EMINESCU 15.

Vidéki urinőknek legkényelmesebb, ha ruhájukat

KREBS festő és vegytisztítóhoz viszik, közel a villamoshoz és a vidéki autállomással szemben van

Arad, volt Boros Béni-tér 51 Fiók: volt Deák Ferenc-uca 1.

Szőnyeg, függöny, stor, sezlonátvető, butorszövet, brokát és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és tussor, paplan, kelengyevászon, **legolesőbban** selyem, szövet és bélésáru

„Mercanti“

szőnyeg- és divataruházban **ARAD,** a Dácia kávéházzal szemben.

Fényképezőgép ?

friss filmek ? lemezek ?
 papirok, vegyszerek ?

BLOCH H. fotoház

Arad. — Telefon 126. szám.

ÓRIÁSI KEDVEZMÉNY VEVŐIMNEK!

Nálam vett filmeket és lemezeket ingyen előhivom és másolom. Vidéki rendelések azonnal elintézve. Csomogolás ingyen.

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós

ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben. **ARAD, Színházépület.**

Ha olcsón és praktikusán akar vásárolni, úgy keresse fel

Salgóné

bizomány üzletét

ARAD, Str. Horia (Széchenyi-u.) Neuman-palota, hol: közszükségleti, háztartási, alkalmi, ajándéktárgyak, antikitások dus vászlasztékban állandóan kaphatók.

Tekintse meg a kirakatot!

Bélyegzőket

olcsón, jól és azonnal készít

Stampa

bélyegzőgyár Arad, a főpostával szemben

Megnyilt

a Fehér Kereszt épületben (Str. Eminescu volt Deák Ferenc-ucca) a

Weisz și Comp.

temesvári r. t. aradi kézimunkaáruháza. **Tekintse meg kirakatainkat és árainkat!**

Színházi, estélyi ruhákat fest, vegyileg tisztít

KNAPP

gőz- és villanyerőre berendezett vállalata

volt Weitzer-ucca 11.

volt Magyar-ucca 10.

Muzsáynál

színházzal szemben

Öltöny, őszi felöltő

Trench-coat

Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény! Mielőbb bárhol vásárol, keressen fel. Mercur iparos bevásárlási könyvre 6 havi hitel.

Mindennemű

fűszer- és csemegeáruk legjobb minőségben, legolcsóbban

ÉLES

fűszer- és csemegeüzletében

**MINDEN HÁZNÁL
LEGYEN**

HA NINCS.-AKKOR VEGYEN!